

FAKTA OM

Arbejdsrelateret kræft i gartnerier, anlægsgartnerier, frugtplantager og planteskoler

Gartnere har større risiko for læbekræft sammenlignet med andre danske lønmodtagere. Det viser en undersøgelse fra Kræftens Bekæmpelse.

Udover læbekræft har mandlige ansatte også en øget risiko for kræft i tunge, næsesvælg og endokrine kirtler sammenlignet med mandlige lønmodtagere i andre brancher. Derimod er de mandlige gartners kræftisiko nedsat for en række andre kræftformer. Det gælder kræft i tyktarm, endetarm, lever, bugspytkirtel, lunger, blærehalskirtel (prostata), nyrer, nyrebækken og urinrør, urinblære og hudkræft (non melanom).

Ser man på de kvindelige ansatte, viser undersøgelsen, at kvinderne har øget risiko for kræft i endokrine kirtler, æggestokke og leukæmi. Med hensyn til kræftformer, hvor der er en nedsat risiko, har kvinderne – ligesom mændene – nedsat risiko for tyktarmskræft og for hudkræft (non melanom). Ydermere har kvinderne en mindsket risiko for brystkræft og andre uspecificerede kræftformer.

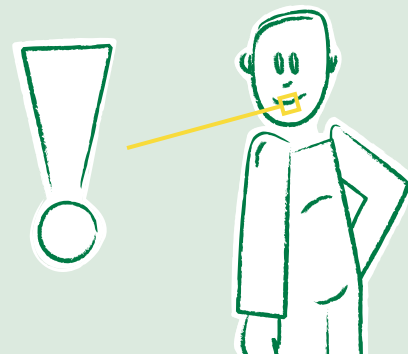
Undersøgelsen peger på, at den øgede risiko for læbekræft blandt mandlige ansatte, sandsynligvis skyldes udsættelse for solens stråler ved udendørsarbejde. Læberne kan ikke – på samme måde som huden i øvrigt – beskytte sig mod solens stråler. At de ansatte samtidig har en nedsat risiko for hudkræft, kan forklares ved, at deres hud i forbindelse med udendørsarbejdet får en mere jævn tilvænning til solens stråler. Dermed undgår de at blive solskoldede og måske undgår de også helt solens stråler midt på dagen, hvor strålingen er kraftigst.

Tabellen på bagsiden viser en samlet oversigt over kræftisikoen for ansatte i gartnerier, anlægsgartnerier, frugtplantager og planteskoler sammenlignet med kræftisikoen i andre brancher.

RAPPORT

Kræftens Bekæmpelse har for BAR Jord til Bord udarbejdet en rapport vedr. undersøgelse af kræftisikoen for ansatte beskæftiget inden for det grønne område: "Kortlægning af risiko for kræft (1970-2003) blandt ansatte inden for BAR Jord til Bord – Landbrug, Gartneri, Skovbrug, Anlægsgartneri, Slagterier, Mejerier og lignende i Danmark" Dec. 2007.

Rapporten, som indgår i en større undersøgelse af kræft i forskellige brancher, findes på www.barjordtilbord.dk under Jordbrugets udgivelser.

GODE RÅD OM SOLBESKYTTELSE:

- "Skrue ned" for solen mellem kl. 12 og 15 (april – sept.)
- Brug solhat, solbriller og solbeskyttende beklædning
- Brug solcreme og solbeskyttende læbepomade
- Læs om solbeskyttelse på www.skrunedforsolen.dk

Jordbrugets Arbejdsmiljøudvalg
barjordtilbord@gls-a.dk
Telefon: 87 40 34 00

Relativ risiko for kræft blandt ansatte i anlægsgartneri

Kræftform	Mænd					Kvinder				
	Antal	RR		RRj	95% S.G.	Antal	RR		RRj	95% S.G.
Læbe	47	2,1	+	1,7	(1,2-2,5)	1	0,4		0,4	(0,1-2,6)
Tunge	19	1,6	+	1,7	(1,0-2,8)	6	1,5		1,6	(0,7-3,5)
Spytkirtel	5	0,8		0,9	(0,4-2,1)	4	1,6		1,7	(0,6-4,5)
Mund	18	0,8		0,8	(0,5-1,2)	4	0,4		0,5	(0,2-1,3)
Svælg, andre	17	0,7		0,7	(0,4-1,1)	5	0,8		0,8	(0,3-2,1)
Næsesvælg	8	2,3	+	2,3	(1,1-4,7)	1	1		1,1	(0,2-8,4)
Spiserør	46	1,2		1,2	(0,8-1,6)	6	0,5		0,5	(0,2-1,2)
Mavesæk	101	1,1		1	(0,8-1,3)	34	1,1		1,2	(0,8-1,7)
Tyndtarm	2	0,3		0,4	(0,1-1,4)	3	0,9		0,9	(0,3-2,7)
Tyktarm	130	0,6	-	0,6	(0,5-0,7)	113	0,7	-	0,7	(0,6-1,0)
Endetarm	119	0,7	-	0,7	(0,5-0,9)	62	1,1		1,1	(0,8-1,5)
Lever	20	0,7		0,7	(0,4-1,1)	9	0,8		0,8	(0,4-1,6)
Galdeveje og blære	8	0,6		0,6	(0,3-1,1)	15	1		0,9	(0,5-1,6)
Lever, uspecificeret	14	0,5	-	0,5	(0,3-0,8)	16	1		1	(0,6-1,8)
Bugspytkirtel	52	0,7	-	0,7	(0,5-1,0)	40	0,8		0,9	(0,6-1,3)
Bughinde mesotheliom	0				(-)	0				(-)
Bughinde, andre	3	1		1	(0,3-3,1)	1	0,4		0,4	(0,1-3,1)
Næse og bihuler	5	0,7		0,6	(0,3-1,6)	4	1,2		1,2	(0,5-3,3)
Strube	40	0,8		0,8	(0,5-1,1)	6	0,7		0,7	(0,3-1,7)
Lunge	460	0,8	-	0,8	(0,7-0,9)	163	1		0,9	(0,8-1,2)
Lungehinde mesotheliom	7	0,6		0,6	(0,3-1,3)	4	2,2		2,3	(0,8-6,5)
Lungehinde (pleura), andre	1	0,5		0,5	(0,1-3,7)	0				(-)
Lunge, uspecificeret	0				(-)	0				(-)
Brystskillevæg (mediastinum)	0				(-)	0				(-)
Bryst	3	0,6		0,6	(0,2-1,8)	387	0,8	-	0,8	(0,7-1,0)
Livmoderhals	0				(-)	88	0,8		0,8	(0,6-1,1)
Livmoderkrop	0				(-)	101	0,9		1	(0,8-1,4)
Livmoder, uspecificeret	0				(-)	2	0,6		0,6	(0,2-2,6)
Æggestokke	0				(-)	89	1,4	+	1,4	(1,0-1,9)
Øvrige kvindelige kønsorganer	0				(-)	9	0,6		0,6	(0,3-1,2)
Blærehalskirtel (prostata)	232	0,7	-	0,7	(0,6-0,9)	0				(-)
Testikel	65	1		1	(0,8-1,4)	0				(-)
Øvrige mandlige kønsorganer	15	1,5		1,4	(0,8-2,4)	0				(-)
Nyre	51	0,7	-	0,7	(0,5-0,9)	25	0,9		0,9	(0,6-1,4)
Nyrebækken og urinrør	11	0,5	-	0,5	(0,3-0,9)	6	0,6		0,7	(0,3-1,6)
Urinblære	176	0,6	-	0,6	(0,5-0,8)	45	0,8		0,9	(0,6-1,2)
Modermærke (melanom)	65	0,7	-	0,8	(0,6-1,1)	80	1		1,1	(0,8-1,4)
Øvrige hudtumorer (non-melanome)	320	0,7	-	0,7	(0,6-0,9)	197	0,7	-	0,8	(0,6-0,9)
Øjet	4	0,6		0,6	(0,2-1,6)	5	1		1	(0,4-2,4)
Hjerne og nervesystem	74	0,8		0,8	(0,6-1,1)	64	1,2		1,2	(0,9-1,7)
Skjoldbruskkirtel	7	0,9		0,9	(0,4-1,9)	13	1,2		1,2	(0,7-2,1)
Endokrine kirtler	7	2,7	+	2,6	(1,2-5,7)	4	2,4		2,7	(1,0-7,4)
Knogler	5	1,5		1,5	(0,6-3,7)	0				(-)
Bindevæv	8	0,8		0,8	(0,4-1,7)	9	1,8		1,8	(0,9-3,4)
Metastaser	31	0,8		0,8	(0,5-1,1)	23	0,9		0,9	(0,6-1,4)
Andre, uspecificeret	27	0,8		0,8	(0,5-1,2)	15	0,5	-	0,5	(0,3-0,9)
Non-Hodgkin's lymfom	70	1		1	(0,8-1,3)	35	0,8		0,8	(0,6-1,2)
Hodgkin's sygdom	19	1		1	(0,6-1,6)	4	0,5		0,5	(0,2-1,4)
Knoglemarv (Myelomatose)	29	0,9		0,9	(0,6-1,3)	19	1,2		1,2	(0,7-2,0)
Leukæmi	89	1,1		1,1	(0,9-1,5)	46	1,5	+	1,6	(1,1-2,2)
Mycosis fungoides	1	0,4		0,4	(0,1-3,0)	2	3,2		3,1	(0,7-12,9)
Bløddelssarkomer	17	0,9		0,9	(0,5-1,5)	16	1,3		1,3	(0,8-2,3)

Forklaring til tabellen

Antal = Antal personer med kræft, der har været ansat minimum et halvt år i branchen og minimum 10 år før diagnosetidspunktet.

RR = Relativ risiko justeret for alder. Den relative risiko er et forholdstal, der fortæller, hvor mange gange risikoen for en kræftform i branchen er større eller mindre end risikoen for samme kræftform blandt ansatte inden for alle andre brancher, blandt personer med samme køn og alder. En relativ risiko på 1,0 betyder, at risikoen i branchen er den samme som i andre brancher. En relativ risiko på 1,6 betyder, at risikoen er 1,6 gange (eller 60 %) større. Omvendt betyder en relativ risiko på f.eks. 0,6, at risikoen er 0,6 gange (eller 40 %) mindre end andre brancher.

RRj = Relativ risiko justeret yderligere for socialgruppe, periode som lønmodtager, civilstand, fødselssted samt alder ved første barn. Den justerede relative risiko (RRj) er et forsøg på at "rense" den relative risiko (RR) for andre risikofaktorer end selve arbejdsmiljøet (f.eks. tobaksrygning, alkoholforbrug, solvaner og fysisk inaktivitet). Markeringer med grønt viser nedsat risiko for kræft, mens kræftformer markeret med rødt viser øget risiko for kræft. Kræftformer, som ikke er farvemarkerede, viser at risikoen er den samme for ansatte i landbruget sammenlignet med ansatte i alle andre brancher.

95% S.G. = 95% sikkerhedsgrænser. Grænsen skal tage højde for "støj" fra "tilfældig statistisk variation". Se rapporten s. 13.